

1. ☒ Ούλωφ Πάλμε & Επάφου & Χρυσίππου 1 Ζωγράφου , ☎ 210 74 88 030
2. ☒ Φανερωμένης 13 Χολαργός , ☎ 210 6536551
3. ☒ Ευεργέτου Γιαβάση 9 Αγία Παρασκευή, ☎ 210 6000031
www.en-dynamei.gr

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΤΗΣ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ

Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ ΚΑΙ ΑΠΟΦΟΙΤΟΙ

25.11.2023

A1. Ο συντάκτης του κειμένου 1 αναφέρεται στον ρόλο των ψηφιακών μέσων επικοινωνίας και δικτύωσης στην κάλυψη των πολεμικών συγκρούσεων. Αρχικά υποστηρίζει ότι ο καθένας μπορεί πλέον να μεταδώσει στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης πληροφορίες για τον πόλεμο, ενώ συχνές είναι και οι διαδικτυακές συγκρούσεις μεταξύ των χρηστών που αγωνίζονται να επιβάλλουν στην κοινή γνώμη τη δική τους ερμηνεία των γεγονότων, με χαρακτηριστική την περίπτωση του πολέμου στην Ουκρανία και τον ανταγωνισμό μεταξύ δημοσιογράφων και χρηστών για τη διάδοση των πληροφοριών. Ο συντάκτης, όμως, πιστεύει ότι οι δημοσιογράφοι πρέπει να ερευνούν αμερόληπτοι, να συμβάλλουν στην κατανόηση των γεγονότων και να τα φωτίζουν πολυεπίπεδα.

B1. Το ζήτημα που απασχολεί τον συντάκτη στην 1^η παράγραφο του Κειμένου 1 είναι ότι η ανάπτυξη της τεχνολογίας της επικοινωνίας έφερε σημαντικές αλλαγές στη συμμετοχή των μέσων ενημέρωσης στον πόλεμο. Αρχικά, χρησιμοποιεί **το παράδειγμα του πολέμου στο Βιετνάμ** («Ειδικότερα η ανάπτυξη...των εικόνων της τηλεόρασης») για να εξηγήσει με τρόπο απλό και κατανοητό στους αναγνώστες ότι πράγματι η τεχνολογία της επικοινωνίας, η τηλεόραση, η εικόνα αλλάζουν την εμπλοκή των μέσων ενημέρωσης στον πόλεμο. Έτσι, επιβεβαιώνει και ενισχύει τη θέση του, ώστε να πείσει τους αναγνώστες για την σχέση των μέσων με τα πολεμικά γεγονότα. Ακόμα, χρησιμοποιεί το **γ' πληθυντικό πρόσωπο** «Τα μαθήματα από τον πόλεμο του Βιετνάμ υπήρξαν οδηγός για τις μελλοντικές πολεμικές συγκρούσεις», που δίνει στον λόγο του σοβαρότητα και αντικειμενικότητα, ώστε να πείσει τους αναγνώστες ότι ο πόλεμος του Βιετνάμ δίδαξε στις επόμενες γενιές την κάλυψη των πολεμικών συγκρούσεων. Ο συντάκτης επικαλείται στην παράγραφο **την άποψη του Μάρσαλ ΜακΛούαν ως αυθεντίας, ως ειδικού** («Ο Μάρσαλ ΜακΛούαν έγραψε...όχι στα πεδία των μαχών»), άποψη που ενισχύει τη θέση του ότι ο πόλεμος κερδίζεται στις εντυπώσεις που δημιουργεί η εικόνα και όχι στα πεδία των μαχών, ακριβώς όπως στο Βιετνάμ. Η αναφορά στην αυθεντία προσφέρει επιστημονική εγκυρότητα στην άποψη του συντάκτη, ώστε να πείσει τους αναγνώστες για τη δύναμη των μέσων επικοινωνίας στη κάλυψη πολεμικών συρράξεων.

4^{ος} κειμενικός δείκτης: η οριστική έγκλιση.

B2. Στη 2^η παράγραφο του Κειμένου 1 ο συντάκτης **οργανώνει το επιχειρήμά του με τη μέθοδο της αιτιολόγησης και του παραδείγματος**. Αρχικά, στο σημείο «Πλέον οι εικόνες... το μυαλό του κοινού» ο συντάκτης **αιτιολογεί τον τρόπο με τον οποίο** οι τεχνολογίες επικοινωνίας και κοινωνικής δικτύωσης αλλάζουν την εμπλοκή των media στις πολεμικές συγκρούσεις. Εξηγεί τους τρόπους με τους οποίους γίνεται αυτό, ότι δηλαδή οι πληροφορίες δεν έρχονται μόνο από επαγγελματίες δημοσιογράφους αλλά από τον οποιονδήποτε, ενώ οι διαμάχες στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης αποσκοπούν στην επικράτηση μιας κυρίαρχης ερμηνείας των γεγονότων στη συνείδηση της κοινής γνώμης. Με την αιτιολόγηση ο συντάκτης δίνει στον λόγο του σοβαρότητα και αντικειμενικότητα και επιδιώκει να ενισχύσει/να στηρίξει της άποψή του, ώστε να πείσει τους αναγνώστες ότι πράγματι στην εποχή μας οι σύγχρονες ψηφιακές τεχνολογίες αλλάζουν τον τρόπο κάλυψης των πολεμικών γεγονότων.

1. ☒ Ούλωφ Πάλμε & Επάφου & Χρυσίππου 1 Ζωγράφου , ☎ 210 74 88 030

2. ☒ Φανερωμένης 13 Χολαργός , ☎ 210 6536551

3. ☒ Ευεργέτου Γιαβάση 9 Αγία Παρασκευή, ☎ 210 6000031

www.en-dynamei.gr

Στη συνέχεια της παραγράφου, στο σημείο «Έτσι τις τελευταίες εβδομάδες...έμμισθων και μη» ο συντάκτης παραθέτει **το παράδειγμα του πολέμου στην Ουκρανία**, όπου παρατηρείται ανταγωνισμός μεταξύ δημοσιογράφων και διαδικτυακών σχολιαστών στο επίπεδο της πληροφορίας. Με το παράδειγμα αυτό ο συντάκτης επιδιώκει να εξηγήσει με τρόπο απλό και κατανοητό στους αναγνώστες τη θέση που υποστηρίζει παραπάνω σχετικά με τη συμμετοχή των μέσων κοινωνικής δικτύωσης στις πολεμικές συγκρούσεις και να την στηρίξει, ώστε να μας πείσει ότι πράγματι ο ρόλος των μέσων επικοινωνίας και δικτύωσης είναι στις μέρες μας διαφορετικός από άλλοτε.

B3. Ένας εκφραστικός τρόπος που συμβάλλει στο επικοινωνιακό αποτέλεσμα του λόγου είναι **η χρήση των εισαγωγικών στη φράση «μιντιακή ασφυξία»**. Τα εισαγωγικά φιλοξενούν μεταφορά, με την οποία ο συντάκτης επιδιώκει να τονίσει με τρόπο ζωνηρό και παραστατικό ότι στον πόλεμο στη Γάζα τα μέσα ενημέρωσης ελέγχονται πειστικά από τις επίσημες πηγές και έτσι να προβληματίσει τον αναγνώστη για το γεγονός ότι δεν υπάρχουν περιθώρια από την ανεξάρτητη δημοσιογραφία να καλύψει τα πολεμικά γεγονότα.

Ένας ακόμα εκφραστικός τρόπος που συμβάλλει στο επικοινωνιακό αποτέλεσμα του λόγου είναι **η χρήση του β' ενικού ρηματικού προσώπου** στον ευθύ λόγο του Ντάγκλας Τζελ, υπεύθυνου της αμερικανικής εφημερίδας The Washington Post. Το β' ενικό πρόσωπο εξασφαλίζει άμεσο και θεατρικό ύφος στον λόγο και δημιουργεί κλίμα διαλόγου ανάμεσα στον Ντάγκλας Τζελ και τους αναγνώστες, αφού μοιάζει να απευθύνεται σε καθέναν από εμάς και έτσι να μας ευαισθητοποιεί και να μας προβληματίζει για τη δυσκολία που υπάρχει να γνωρίζουμε τα πράγματα με βεβαιότητα σε κάθε πολεμικό γεγονός.

Άλλοι εκφραστικοί τρόποι

Ο ευθύς λόγος των Δημοσιογράφων Χωρίς Σύνορα: «τα μέσα ενημέρωσης εξαρτώνται περισσότερο από τις επίσημες πηγές κάθε πλευράς, χωρίς να μπορούν να ελέγξουν κατά πόσον οι πληροφορίες είναι αληθείς», «Συγγέροντας την ταχύτητα με τη βιασύνη, πολυάριθμα μέσα ενημέρωσης δημοσίευσαν ψευδείς πληροφορίες και εικόνες, τις οποίες δεν είχαν επαληθεύσει».

Η χρήση καθημερινού-προφορικού λόγου: να γίνουν **viral** στα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης.

Ο ευθύς λόγος του Ντάγκλας Τζελ: «Σε κάθε πόλεμο, το να ξέρεις τα πράγματα με βεβαιότητα παίρνει καιρό, ιδιαίτερα σ' αυτή την περίπτωση, με δεδομένα τα πάθη και από τις δύο πλευρές (...) και τον τρόπο με τον οποίο ελέγχεται το πώς καλύπτουμε το θέμα».

Γ1. Στο Κείμενο 3 ο αφηγητής αποτυπώνει το ζήτημα της απώλειας. Η απώλεια της ζωής, ο θάνατος του πατέρα συγκλονίζει τον αφηγητή, που παρακολουθεί τα γεγονότα και βιώνει τον αποχωρισμό με σκληρό τρόπο. Ειδικά το νεαρό της ηλικίας του συμβάλλει στην ιδιαίτερα δραματική αντίληψη των γεγονότων, που αλλάζουν κυριολεκτικά τη ζωή του. Η απώλεια αισθητοποιείται στη 2^η παράγραφο **με τη χρήση της αντίθεσης** («Ενώ ως τότε τραγουδούσα...ότι μόνο θρηνούσαν»). Η αντίθεση αποτυπώνει πολύ έντονα και δραματικά την απώλεια, καθώς ο αφηγητής αισθάνεται ότι ακόμα και η φύση συμμετέχει στο βίωμα του θανάτου. Ο ίδιος, συγκλονισμένος από την απώλεια του πατέρα, δεν αντιλαμβάνεται ως κελάηδισμα το τραγούδι των πουλιών, αλλά ως θρήνο. **(Εκτός από την αντίθεση, στο ίδιο χωρίο εντοπίζεται πρωτοπρόσωπη αφήγηση, που θα μπορούσε να αξιοποιηθεί ως δείκτης).** Στη συνέχεια, επιλέγεται ο **μεταφορικός λόγος** «ώσπου η σκιά, που από τότε και πέρα το καθετί το γύριζε σε σκούρο και μουντό, και τα πουλάκια τα μετέτρεψε σε μαύρα κοράκια», ώστε να αποδοθεί με παραστατικό και μακάβριο τρόπο η

1. ☒ Ούλωφ Πάλμε & Επάφου & Χρυσίππου 1 Ζωγράφου , ☎ 210 74 88 030

2. ☒ Φανερωμένης 13 Χολαργός , ☎ 210 6536551

3. ☒ Ευεργέτου Γιαβάση 9 Αγία Παρασκευή, ☎ 210 6000031

www.en-dynamei.gr

επίδραση του θανάτου. Ο θάνατος παίρνει τη μορφή σκιάς, η απώλεια προσωποποιείται και επηρεάζει το κάθε τι. Όλα γίνονται σκούρα και μουντά, ακόμα και τα πουλιά μετατρέπονται σε μαύρα κοράκια. Η **περιγραφή** «όλες οι γυναίκες μαζί και η γιαγιά μου, η μάνα μου κι οι θείες μου, γύριζαν κατά το ηλιοβασίλεμα σαν οι Αντιγόνες, άλλες με τους νεκρούς στους ώμους και άλλες ζαλωμένες» παράγει μια τολμηρή και δραματική **εικόνα**, που θυμίζει αρχαίο δράμα. Όλες οι γυναίκες επιστρέφουν κατά το ηλιοβασίλεμα με τους νεκρούς στους ώμους. Οι γυναίκες **παρομοιάζονται** με την Αντιγόνη, που στη γνωστή τραγωδία του Σοφοκλή αποφασίζει μόνη να θάψει τον αδερφό της, παρά τις εντολές του βασιλιά. Έτσι, λοιπόν, και εκείνες, συντετριμμένες από την απώλεια, αλλά αποφασισμένες, μεταφέρουν πίσω στο σπίτι νεκρούς, για να τους αποδώσουν τις πρέπουσες τιμές. Η **περιγραφή** στην τελευταία σκηνή παραπέμπει σε θρησκευτικό δρώμενο «Ανέβασαν τον πατέρα...και άρχισαν το μοιρολόι τους». Ο αφηγητής αποδίδει με έντονη θεατρικότητα και μυσταγωγία την προετοιμασία του θρήνου για τον πατέρα. Σαν άλλο Ιησού, ξάπλωσαν το σώμα του πατέρα στη μέση του δωματίου, τον έπλυναν, τον τύλιξαν με σάβανα και ξεκίνησαν το μοιρολόι. Μάλιστα, η **παρομοίωση** του πατέρα με τον Ιησού εκφράζει με πολύ φορτισμένο τρόπο το μέγεθος της απώλειας, το μέγεθος της τραγωδίας και η προετοιμασία του θρήνου θυμίζει τον Επιτάφιο.

Η απώλεια της ζωής μάς συγκλονίζει, γιατί μάς στερεί αγαπημένα μας πρόσωπα, αλλά μάς βάζει και σε περισυλλογή για το νόημα της δικής μας ζωής, μάς κινητοποιεί ώστε να αναλογιστούμε την πορεία μας και τις επιλογές μας. Ο θάνατος μάς θυμίζει ότι η ζωή είναι πεπερασμένη, επομένως αξίζει να την ζούμε ουσιαστικά και να την βιώνουμε αληθινά.

Δ1. ΣΧΟΛΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΦΩΝΗΣΗ

- Ο μαθητής γράφει με αφορμή τα Κείμενα 1 και 2 που μελέτησε.
- Στην τάξη γίνεται μια συζήτηση για τη στάση των νέων στην εποχή της πληροφορίας, των μέσων ενημέρωσης και της κοινωνικής δικτύωσης.
- Η παραγωγή λόγου αφορά ομιλία του μαθητή προς τους συμμαθητές και τις συμμαθήτριες, το ύφος είναι επικοινωνιακό, με προσφώνηση/αποφώνηση/επικοινωνιακές φράσεις στην αρχή των παραγράφων του κύριου θέματος.
- Απαραίτητη είναι η χρήση του α' πληθυντικού και στα δύο ζητούμενα, γιατί αυτά απευθύνονται στους νέους («για εσάς τους νέους», «πρέπει να έχετε/για να αποφύγετε»).

Α' ΖΗΤΟΥΜΕΝΟ

Η εκφώνηση θέτει ως δεδομένο το γεγονός ότι ο νέος σήμερα ζει στην εποχή της πληροφορίας, που εκτός από τα παραδοσιακά μέσα ενημέρωσης χαρακτηρίζεται από την έκρηξη του διαδικτύου και των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, με αναρίθμητες πηγές πληροφόρησης, επικοινωνίας και γνώσης. Έτσι, το α' ζητούμενο καλεί τον μαθητή να εξετάσει τους κινδύνους που υπάρχουν για τους νέους εξαιτίας της υπερπληροφόρησης:

- Η αλήθεια παραποιείται, διαστρεβλώνεται, κατασκευάζεται, υποβαθμίζεται ή αποκρύπτεται
- Η παραπληροφόρηση ευνοεί την προπαγάνδα και τον ιδεολογικό προσανατολισμό του δέκτη
- Η χειραγώγηση και η μαζοποίηση της κοινής γνώμης την μετατρέπει σε άβουλη μάζα που άγεται και φέρεται, ελέγχεται και κατευθύνεται στον τρόπο που αντιλαμβάνεται και ερμηνεύει τα γεγονότα
- Κίνδυνος εγκλωβισμού σε ακραίες εθνικιστικές, θρησκευτικές, πολιτικές ιδέες
- Απειλή κατάργησης του δικαιώματος αυτοπροσδιορισμού της κοινής γνώμης και συνεπώς αδυναμία

1. ☒ Ούλωφ Πάλμε & Επάφου & Χρυσίππου 1 Ζωγράφου , ☎ 210 74 88 030

2. ☒ Φανερωμένης 13 Χολαργός , ☎ 210 6536551

3. ☒ Ευεργέτου Γιαβάση 9 Αγία Παρασκευή, ☎ 210 6000031

www.en-dynamei.gr

διαμόρφωσης αντικειμενικής και αμερόληπτης στάσης απέναντι στα γεγονότα

Β' ΖΗΤΟΥΜΕΝΟ

Ζητούνται τα εφόδια που πρέπει να έχουν οι νέοι για να αποφύγουν οποιαδήποτε μορφή χειραγώγησης και προπαγάνδας. Ο μαθητής παρουσιάζει τα γνωρίσματα, τις αρετές που πρέπει να έχουν οι νέοι για να είναι θωρακισμένοι απέναντι στους κινδύνους που προκύπτουν από την υπερπληροφόρηση και άρα για να διατηρήσουν την πνευματική τους ελευθερία. Τα γνωρίσματα αυτά μπορούν να αναζητηθούν σε βασικούς τομείς της προσωπικότητας:

- Απαιτείται βαθιά πνευματική καλλιέργεια και γνώση, ώστε να μπορεί ο νέος να επιλέγει την πηγή από όπου αντλεί την πληροφορία, για να αποφεύγει πηγές αναξιόπιστες, κακόβουλες ή ακόμα και κατευθυνόμενες από διάφορα κέντρα εξουσίας.
- Ο νέος πρέπει να διαθέτει κριτική και επιλεκτική ικανότητα, ικανότητα να ελέγχει τις πληροφορίες, να τις φιλτράρει, να τις αξιολογεί και να τις κρίνει, ώστε να διαλέγει αυτές που ανταποκρίνονται περισσότερο στη λογική και την αλήθεια των πραγμάτων.
- Απαιτείται, επομένως, παιδεία, που θωρακίζει με λογική γνώση τον νέο, τον οδηγεί στην ελλογοποίηση, τη σκέψη που στηρίζεται αποκλειστικά στον ορθό λόγο, για να κρίνει και να σκέφτεται απαλλαγμένος από ιδεοληψίες και πλάνες που τον εισάγουν στον κόσμο του παραλόγου.
- Ο νέος πρέπει να προσεγγίζει τις πληροφορίες χωρίς φανατισμό, με διάθεση να τις διασταυρώσει, να τις εξετάσει πολύπλευρα, να σταθεί με ανεκτικότητα σε πληροφορίες με τις οποίες «δεν συμφωνεί». Άρα, σε μια εποχή απεριόριστου όγκου και ποικιλίας πληροφοριών, ο νέος προσεγγίζει με δημοκρατικό και φιλελεύθερο πνεύμα κάθε λογής πληροφορία, πριν την αποδεχτεί ή την απορρίψει.
- Οι πληροφορίες πρέπει να αντιμετωπίζονται με ηθικό θάρρος και γενναιότητα, ειδικά όταν συγκρούονται με το δικό μας αξιακό σύστημα. Χρειάζεται υπομονή, ευγένεια, σεβασμός και ανεκτικότητα στο διαφορετικό, σε ό,τι μας «ενοχλεί» γιατί δεν είναι δικό μας.
- Εγρήγορση και δια βίου μάθηση: Ο νέος πρέπει να προετοιμαστεί να ζήσει σε έναν κόσμο που αλλάζει διαρκώς και πρέπει να παρακολουθήσει τις αλλαγές αυτές, αν θέλει να ανήκει σ' αυτόν. Άρα, απαιτείται διαρκής δράση, πρωτοβουλία και αυτενέργεια του νέου, για να αντιληφθεί τις μεταβολές του κόσμου και να γίνει μέτοχος των εξελίξεων.

(Κόκκινο Βιβλίο, σελ.333-34)